

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 4 februari 1889, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i 12 kap. ärfdabalken.

5, 6 och 7 §§ ärfdabalken af 1734 års lag hafva följande lydelse:

»5 §. När faste gods å landet äro lagde i jemngoda delar, som nu sagdt är; då ege broder, eller, der flere bröder äro, de alle, taga deras delar först ut, ehvem arvet faller efter, och lotte sedan sig emellan, hvilken del hvardera få skall. Om de öfriga delarne lotte systrarne sig emellan. Broders barn ege ock lika tagelott som broder. Delen ock alltid andre arvingar fasta gods å landet så sig emellan, att den, som större del ärfver, njuter tagelott för den, som mindre får, och lotten skilje dem emellan, som lika del hafva.

6 §. Faller ej mer än en sätesgård till arfs; ege då broder taga sin lott deri, och syster njute sin lott i strögods, med sådan förbättring, som emot sätesgården svarar.

7 §. Nu få flere del i sätesgård, eller annan jord; kan den ej väl delas eller klyfvas; hafve då den rätt, som större delen eger, att, efter laga värdering, lösa de andra ut, antingen med penningar eller jemngod ränta, hvilketdera den helst vill, som lösen taga skall. Äro delarne lika; hafve då broder, eller den, som ärfver broders lott, rättighet att systers lott till sig lösa.»

Sista punkten af 7 § i dess ofvan anförda lydelse tillades, på Rikets ständers förslag, genom förordningen angående förändring i vissa delar af lagens stadganden om giftorätt och arfsrätt den 19 maj 1845.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 2, som blifvit till lagutskottet hänvisad, föreslår herr *P. Andersson* i Högkil, att Riksdagen måtte besluta, »att §§ 5 och 6 i 12:te kapitlet ärfdabalken skola helt och hållet upphöra att vara gällande; samt att § 7 i samma kapitel skall ändras så, att orden: »Äro delarne lika; hafve då broder, eller den, som ärfver broders lott, rättighet att systers lott till sig lösa», skola upphöra att vara gällande och derifrån utgå.

Till stöd för detta förslag anför motionären, att dessa stadganden stode i strid med den i lag antagna grundsatsen om lika arfsrätt, samt att, då arfsrätten i visst afseende vore ett uttryck för folkets uppfattning af menniskovärdet hos qvinnan i jmförelse med mannen, grundsatsen om lika arfsrätt borde utan undantag fullständigt tillämpas.

Det lär icke kunna förnekas, att de föreskrifter om s. k. tagelott och öfriga broder och den, som ärfver broders lott, tillkommande fördelar vid skifte af arffallen fast egendom å landet, hvilka meddelas uti ifrågavarande §§ af 12 kap. ärfdabalken, innefatta en — om ock i verkligheten föga betydande — afvikelse från den genom ofvannämnda förordning af den 19 maj 1845 i vår lagstiftning införda grundsatsen om lika arfsrätt för man och qvinna. Såväl lagkomitén som den äldre lagberedningen hade ock i sina på nämnda grundsats byggda förslag till ärfdabalk uteslutit alla föreskrifter om dylik företrädesrätt för en särskild kategori af arfvingar. Skälet dertill, att vid den lika arfsrättens införande i öfrigt stadgandena i 5 och 6 §§ bibehöllos och det anförda tillägget till 7 § gjordes, torde emellertid icke vara att söka i någon obenägenhet hos lagstiftaren mot likhetens genomförande äfven i denna del, utan fastmera i farhågan för en alltför långt drifven hemmansklyfning, hvilket, särskildt i fråga om tillägget till 7 §, tydligt uttalas i lagutskottets vid 1844—45 års riksdag afgifna utlåtande i ämnet.

Då denna hänsyn, med nu gällande bestämmelser i fråga om hemmansklyfning, helt och hållet förlorat den betydelse, den år 1845 ännu kunde ega, och då de ifrågavarande föreskrifterna, såsom redan blifvit antydt, synas utskottet icke stå i öfverensstämmelse med de grunder, på hvilka lagstiftningen i förevarande ämne är byggd, får utskottet hemställa,

att Riksdagen ville, med bifall till motionen, för sin del antaga följande

Lag

angående upphäfvande af 5 och 6 §§ samt ändrad lydelse af 7 § i 12 kap. ärfdabalken.

Häri genom förordnas, att 5 och 6 §§ af 12 kapitlet ärfdabalken skola upphöra att gälla, samt att 7 § af samma kapitel skall hafva följande ändrade lydelse:

Nu få flere del i sätesgård, eller annan jord; kan den ej väl delas eller klyfvas; hafve då den rätt, som större delen eger, att, efter laga värdering, lösa de andra ut, antingen med penningar eller jemngod ränta, hvilketdera den helst vill, som lösen taga skall.

Stockholm den 4 februari 1889.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer

af herrar *Bergström*, *Liljesköld*, *Sjöcrona* och *Fröberg*.
